

GEDRAGSCODE van de PVDa

De politiek doet er toe. Politici doen er toe. Wij nemen beslissingen die positief en negatief uit kunnen pakken voor mensen. Dit kunnen we alleen geloofwaardig doen als er geen enkele twijfel is over onze integriteit. Integriteit is meer dan u alleen aan de wet houden. De PvdA heeft beginselen en opvattingen. De geloofwaardigheid van de PvdA is in het geding als volksvertegenwoordigers en bestuurders van de PvdA flagrant in strijd met die beginselen handelen. Wij hebben daarom een aantal kernwaarden gedefinieerd die een richtsnoer vormen voor ons handelen. De PvdA-kernwaarden onderschrijft u wanneer u namens de PvdA een politieke functie aanvaardt. Deze en een aantal concrete zaken worden nader uitgewerkt in deze gedragscode. De werkelijkheid is niet in één gedragscode te vangen. Als volksvertegenwoordiger en bestuurder kunt u in veel verschillende situaties terecht komen waarin u zich af moet vragen of uw gedrag nog uit te leggen is aan kiezers en collega's. Uw eigen morele opvattingen zijn immers niet de enige waarmee u als politicus rekening moet houden. PvdA-politici doen er alles aan om te voorkomen dat hun gedrag er toe leidt dat hun integriteit en die van de PvdA in een kwaad daglicht komt te staan. Het gaat daarbij om meer dan dat u zich simpel houdt aan de wet: u bent een voorbeeld voor anderen, waardoor u voor uzelf de lat soms hoger moet leggen. Deze gedragscode gaat in op een aantal zaken die veelvuldig aan de orde zijn voor politici. Waar de gedragscode geen uitkomst biedt, geven de PvdA-kernwaarden richting. Gemeenteraden en Provinciale Staten hebben gedragscodes. Die blijven natuurlijk net als de wet gelden. De PvdA-gedragscode is daar een aanvulling op. Er kan overlap bestaan met die codes. Deze PvdA-gedragscode is voor alle PvdA-politici, ook voor diegenen die actief zijn in een college waar geen gedragscode of slechts een beperkte geldt, zoals in de Eerste en Tweede Kamer.

U bent ook in uw vrije tijd politicus

PvdA-politici zijn zich ervan bewust dat ze in hun privé-leven in de spotlights kunnen komen te staan. Ze zijn geen modelburgers, maar ze hebben wel een voorbeeldfunctie. Ook als ze even geen politicus zijn, kan hun handelen hun geloofwaardigheid als politicus of de geloofwaardigheid van hun eigen partij aantasten.

Belangenverstrengeling

Voor de geloofwaardigheid van de democratie is het noodzakelijk dat de integriteit van politici niet ter discussie staat. Daarom moet altijd boven twijfel zijn verheven dat de volksvertegenwoordiger van de PvdA zich laat leiden door de beginselen van de PvdA en niet door eigenbelang of cliëntelisme. Volksvertegenwoordigers en bestuurders van de PvdA staan open voor wat er in de samenleving speelt. Ze laten zich echter alleen op basis van argumenten beïnvloeden en niet op basis van gunsten of wederdiensten. Volksvertegenwoordigers en bestuurders van de PvdA laten zich in hun oordeel niet leiden door familiebanden of vriendschappen. Ze voorkomen altijd in situaties terecht te komen waarmee de schijn van belangenverstrengeling wordt gewekt.

Nevenfuncties

Politici van de PvdA willen weten wat er in de samenleving speelt en willen zich niet alleen baseren op beleidsnota's. Het hebben van nevenfuncties kan daaraan een bijdrage leveren. Niet elke nevenfunctie is echter te combineren met het werk als bestuurder of volksvertegenwoordiger. Waar die grens ligt is niet éénduidig vast te leggen. Een onderwijzer kan zonder probleem woordvoerder onderwijs zijn in de Tweede Kamer. Het ligt alweer ingewikkelder met een leraar die woordvoerder onderwijs is in de gemeenteraad. Het is ongewenst dat de directeur van het Provinciale Landschap in de Provinciale Staten het woord voert over de aankoop van natuurterreinen. PvdA-volksvertegenwoordigers beslissen uiteindelijk zelf over het aannemen van nevenfuncties. Ze blijven daarop altijd zelf aanspreekbaar. Vooraf melden zij hun voornemen om een nevenfunctie aan te nemen, gemotiveerd bij hun fractiebestuur. Het fractiebestuur spreekt zich uit over de wenselijkheid van het aanvaarden van de betreffende nevenfunctie. Indien de nevenfunctie eenmaal is aanvaard, zijn zowel de nevenfunctie als het standpunt van het fractiebestuur over het aanvaarden van deze nevenfunctie openbaar. Bestuurders wenden zich hiertoe tot hun collega bestuurders en de fractievoorzitter op hun eigen niveau; ook zij zorgen voor openbaarheid omtrent hun nevenfuncties. Indien er geen centraal register op het eigen niveau wordt bijgehouden, zorgt de partij voor transparantie. Als politicus kiest u ervoor om tijd te steken in het laten functioneren van de lokale, provinciale, landelijke of Europese politiek. Dit betekent dat er grenzen zijn aan het stapelen van

nevenfuncties. Voor fulltime politici en bestuurders geldt dat de nevenfuncties ook nevenfuncties moeten blijven.

Nevenverdiensten

Een fulltime politicus maakt al zijn neveninkomsten openbaar. Een parttime politicus maakt alle inkomsten openbaar die hij verwerft naast de inkomsten van zijn hoofdfunctie. Transparantie over neveninkomsten is van belang omdat de neveninkomsten het functioneren kunnen raken. PvdA-politici maken terughoudend gebruik van de sociale zekerheid, wachtgeldregelingen et cetera.

Cadeaus, giften, uitnodigingen

PvdA-politici zijn terughoudend met het aannemen van cadeaus en uitnodigingen voor festiviteiten. PvdA'ers gaan niet naar bijeenkomsten die alleen bedoeld zijn om hen te fêteren. Het is vaak onvermijdelijk om kleine giften aan te nemen. Er is niks op tegen dat u een lekkere fles wijn accepteert van bewoners of een bedrijf als dank voor het houden van een inleiding. Of een maaltijd krijgt bij een werkbezoek. En als cultuurwoordvoerder is het logisch dat u zo nu en dan ingaat op een uitnodiging van bijvoorbeeld een toneelgezelschap om eens een voorstelling bij te wonen. PvdA-politici geven dergelijke giften altijd op aan het giftenregister van hun gemeenteraad, Provinciale Staten of parlement, ongeacht de hoogte van het bedrag (of de waarde die de gift vertegenwoordigt). Fracties en/of besturen kunnen streven naar het instellen van een normbedrag, boven welk giften niet zullen worden aangenomen.

PvdA-politici zijn zich ervan bewust dat juist bij giften en uitnodigingen privé en politiek door elkaar lopen. Natuurlijk mag een politicus elke gift of uitnodiging, die geheel plaatsvindt in de privé-sfeer, accepteren. Wel moet hij zich altijd de vraag stellen: "waarom krijg ik op dit moment dit aanbod?"

Belangen in een onderneming

Volksvertegenwoordigers kunnen belangen in een onderneming hebben. Besluiten van de politiek kunnen invloed hebben op de betreffende onderneming, en daarmee op de waarde van die deelneming. De omvang van de deelneming is daarbij irrelevant. Om die reden behoren PvdA-woordvoerders geen aandelen of belangen te hebben in bedrijven die hun portefeuille raken. Of ze zorgen ervoor dat ze het beheer ervan op afstand hebben gezet.

Alle PvdA-volksvertegenwoordigers melden hun aandelen en belangen in bedrijven bij de fractieleiding.

Reizen

Buitenlandse reizen in de hoedanigheid van volksvertegenwoordiger worden door PvdA'ers bijgehouden in een openbaar register. In principe betalen PvdA-politici zelf hun buitenlandse reizen. Indien er goede redenen zijn om de buitenlandse reis niet zelf te betalen, wordt daarvan vooraf melding gemaakt bij de leiding van de fractie. De motivering om de reis niet zelf te betalen wordt voorgelegd aan de fractieleiding. De motivering is niet nodig als het gaat om een officiële reis van gemeenteraad, Tweede Kamer et cetera. Buitenlandse reizen zijn geen snoepreizen. Het gaat om een vertegenwoordiging van Nederland, van de gemeente (etc.) of van de PvdA. Deelname aan het officiële programma is daarom vanzelfsprekend, evenals het verslagleggen van de opgedane ervaringen.

Declaraties

PvdA-politici houden zich aan de regels van de onkostenvergoeding. Ze proberen niet het onderste uit de kan te halen. Ze declareren geen onkosten die al op een andere wijze worden vergoed.

Melding integriteitschendingen en hulp bij dilemma's

PvdA-politici kijken niet de andere kant op als collega's een scheve schaats rijden. PvdA-politici spreken elkaar daarop aan. Mocht dat geen effect hebben, dan kan er om advies worden gevraagd. Voorkomen is beter dan genezen. Het is beter om een integriteitsdilemma van te voren te voorzien en daarover openlijk met collega's te spreken. PvdA-politici melden voordat zij hun functie aanvaarden of er zaken in het verleden zijn voorgevallen die hun politieke functioneren kunnen bemoeilijken dan wel de PvdA in diskrediet kunnen brengen. Dit doen zij natuurlijk ook als dit zich onverhoopt voordoet tijdens de rit.

Bij wie melden

PvdA-politici spreken allereerst elkaar aan. Mocht dat geen effect hebben dan wel tot problemen leiden, meldt het fractielid zich bij de fractieleider, de wethouder bij de burgemeester, de minister bij de minister-president, et cetera. Er kunnen goede redenen zijn om elders om advies te vragen dan wel melding te maken van een schending van integriteit. Voor lokale politici is er bij het Centrum voor Lokaal Bestuur een vertrouwenspersoon. Voor landelijke en internationale PvdA-politici vervult de vicevoorzitter van het Partijbestuur een vertrouwensrol. Deze vertrouwenspersonen zijn er ook om individuele politici of fracties bij te staan bij het omgaan met integriteitsdilemma's. Het kan zijn dat een melding tot maatregelen leidt. Daar kan de eigen fractie, of het eigen bestuur toe besluiten; maatregelen kunnen echter ook door het Partijbestuur worden opgelegd.

Kernwaarden

Voor zaken die hierboven niet expliciet genoemd zijn, gelden de onderstaande PvdA-kernwaarden als richtsnoer voor het handelen.

De onderstaande kernwaarden (in alfabetische volgorde) staan misschien niet woordelijk zo in het beginselprogramma, maar kunnen er wel makkelijk uit worden gedestilleerd (zie de toelichting bij elke waarde). Ze zijn bedoeld om de discussie over integriteit te bevorderen en bewustzijn te creëren over wat integriteit betekent voor een PvdA-politicus.

1. Betrokkenheid

De rode draad in de PvdA geschiedenis is solidariteit. Ook vinden we dat politiek dienstbaar moet zijn aan de samenleving. Traditioneel komt de PvdA op voor de zwakkeren in de samenleving en strijden wij voor emancipatie. Betrokkenheid zegt bovendien iets over de manier waarop u omgaat met de dossiers én de mensen die u op uw pad tegenkomt.

2. Geloofwaardigheid

Politiek doet ertoe; dat is onze stellige overtuiging. Maar politiek kan alleen effectief zijn, als zij ook betrouwbaar is. Geloofwaardig is. Wij vragen nogal wat van anderen (zie hoofdstuk 3 van het beginselprogramma) – dat kan alleen als wij zelf ook betrouwbaar en geloofwaardig zijn.

3. Onafhankelijkheid

Volksvertegenwoordigers moeten het vertrouwen in het bestuur kunnen opzeggen. Zij moeten open staan voor de meningen van anderen bij de zaken die ze vóór zich krijgen, maar zij moeten vervolgens eigenstandig hun verantwoordelijkheid kunnen nemen.

4. Openheid

Dit betekent in de eerste plaats transparantie over het eigen handelen (essentieel als het gaat om integriteit). We doelen ook op het open staan voor anderen (toegankelijkheid; “nabij bestuur” in letterlijke zin). Open staan voor ideeën en initiatieven in de samenleving. Open staan voor tegengeluiden.

5. Respect

In het beginselprogramma wordt gesproken over een vrijzinnige moraal: tegen de achtergrond van voor iedereen geldende grondrechten is er ruimte voor verschillende levensbeschouwingen, levensstijlen en culturen. Ook zeggen we: iedereen heeft recht op een fatsoenlijk bestaan. Met het woord respect willen we dergelijke dingen vangen.

6. Verantwoordelijkheid

Het gaat niet alleen over het nemen van verantwoordelijkheid. Ook doelen we hiermee op het idee “macht vraagt tegenmacht”. Politici moeten open staan voor tegenmacht en anderen de ruimte geven zelf verantwoordelijkheid te nemen. Daarnaast gaat het over verantwoording afleggen; alles wat u doet moet u kunnen verantwoorden.

Naam:

Getekend voor akkoord:

Plaats en datum: